

פרוטוקול מס' 160

מישיבה ועדת החינוך והתרבות
יום ד', כ"ו בחשוון תשל"ב-4.10.72, שעה 10.30

נכחו:

חברי הוועדה:
א. רימלט - היו"ר
נ. אליעד
ח. גרוסמן
ז. הרמן
א. ורדיגר
מ. ידיד
א. כץ
ש. לויך
מ.צ. נריה
ע. פיינברג-סרני
ד. עובד
א. רוזאל-נאור

מוזמנים:
י. שוחט - סמנכ"ל משרד החינוך והתרבות
ג. ברגסון - מנהל מחוז י-ם, משרד החינוך והתרבות
מר מגן - מפקח בית ספר כי"ח
בר-חמא - מפקח מחוז הצפון, משרד החינוך והתרבות
ב. נסים - משרד החינוך והתרבות
י. פרידמן - משרד החינוך והתרבות
מר שרגא - מחלקת החינוך של עיריית י-ם
ח. שמעוני - יו"ר הוועד הציבורי נחלאות-זכרונות
א. רונן - מזכיר הוועד הציבורי
ש. שבתאי - יו"ר ועד ההורים כי"ח
מ. ורטהיים - יו"ר ועד ההורים המרכזי
ד. רוס - עובד קהילתי בנחלאות-זכרונות

מזכירת הוועדה: ד. פלר

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: א. בעיית הסכסוך בין תנועת המושבים ליסוד המעלה בקשר להקמת בית ספר יסודי.

ב. בעיית בית הספר כי"ח במחנה-יהודה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. רימלט:

בעליה הסכסוך בין תנועת המושבים ליסוד המעלה בקשר להקמת בית ספר יסודי

אינני רוצה לדבר מן הבחינה הארגונית, אף על פי שיש בענין זה אינטרסים ארגוניים - וכל אינטרס כזה הוא לגיטימי - אלא מנקודת דאגת של החינוך ומשאבי המדינה. מבחינה חינוכית עונה הצעה מועצת יסוד המעלה על החביעות האידיאולוגיות החינוכיות של תנועת המושבים, משום שהמועצה הודיעה, בכתב ורעל-פה, כי היא רוצה למסור את בית הספר, על מנת שיהיה מרכז חינוכי לתנועת המושבים, על פי הנחיות תנועת המושבים, הרוצה לחנך את בני המושבים ברוח המושבים של קואופרציה, עזרה הדדית וכו'. המועצה אף הוסיפה ואמרה כי אין להם שום התנגדות שגם ילדי יסוד המעלה יקבלו חינוך זה. כלומר, אין כאן ענין של אי מילוי חביעה חינוכית ספציפית של סקטור מסויים, וביסוד המעלה יקבלו הילדים את החינוך בדיוק כפי שהיו מקבלים אותו במסעף הכוח. מבחינה זו אין כל הבדל.

ההבדל הוא בכך שאת אותם 3 מליון לירות שיש להשקיע בהקמת בית הספר במסעף הכוח צריכים לגייס מאותן הלוואות ומשאבים שצריכים להיות מיועדים לבתי ספר אחרים. אנחנו כולנו יודעים שיש כיום במדינה בתי ספר הנמצאים בחת-סטנדרט אנושי נמוך ביותר, שיש צורך להקים עבורם בנינים, לא מפוארים, אלא שיחאימו לשמש מוסד חינוכי. מספרם של אלה בסקטור היהודי אינו קטן, ואינני צריך להזכיר את מה שראינו ועוד נראה בסקטור הערבי. וכאן נשאלת השאלה: האם יש להשקיע 3 מליון לירות בשביל 400 ילדים בבית ספר קטן, שילך ויתנוון, ובשביל 300 ילדים בבית ספר במסעף הכוח, שעה שבתי ספר רבים בארץ נמצאים במצב שיש בו בושה לא רק למורים, להורים, לחלמידים, אלא לכל אזרחי ישראל? אני סבור שההגיון האכזרי מחייב אותנו לשקול שאלה זו גם כאשר יש אינטרסים אחרים, מה גם שבענין החינוכי אין לנו כל ויכוח.

הבינותי שבוועדה הסתמנו שתי הצעות: האחת - להקים את בית הספר במסעף הכוח לכל המושבים, למעט מושב שדה-אליעזר. הצעה שניה - לרכז בבית הספר ביסוד המעלה את כל ילדי המושבים ואת ילדי יסוד המעלה, שהם כ-60 במספר.

אני מציע הצעה שלישיית: להקפיד את המצב הקיים לשלוש שנים ולאחר שלוש שנים לבחון מה יש לעשות. לפי הצעתי הוועדה אינה קובעת הלכות לגבי העתיד, אף אינה מבטלת שום חוכמה קיימת, אלא מבקשת להקפיד את המצב הקיים לשלוש שנים: בכפר בלום חטיבת הביניים; ביסוד המעלה בית ספר יסודי לילדי כל המושבים.

ג. אליעד: אולי הקפאה לשנתיים?

היו"ר א. רימלט: זה כבר ענין למיקוח. לי נראה שלוש שנים זו יחידה בחינוך, ויש להביא בחשבון גם את העובדה ששנה אחת כבר החחילה.

ג. אליעד: אני מבין שהצעתך באה מבלי לקבוע שום עמדה.

היו"ר א. רימלט: מבלי לקבוע מה יהיה בעוד שלוש שנים.

ע. פיינברג-סרני: הצעה לסדר: מכיוון שאת ההודעה על ישיבה זו קיבלנו רק ביום ראשון וכמה חברי ועדה לא יכלו לבוא, הייתי מציעה שנקיים היום דיון בלבד מבלי לקבל החלטה.

היו"ר א. רימלט: בסדר.

ע. פיינברג-סרני: אני חולקת על הנחתך היסודית שבענין החינוכי אין לנו ויכוח. דווקא בנקודה זו יש על מה להתווכח. ייתכן שצאצאי במדינת ישראל לחזון אחרית הימים, שכל בני ישראל ילמדו ביחד. בינתיים אין זה כך: יש זרם דתי, יש זרם ממלכתי, ואנחנו מכבדים את זכותם של ההורים לחנך את ילדיהם לפי רצונם. הבעיה איפוא אינה בעייה של מיקום בלבד. חינוך ילדי מושבים בחורף מושבה אינו דבר הפותר את הבעיה.

השטח הוא שטח ביניים שבו רק שדות. אין
שם שום סביבה מחנכת.

היו"ר א. רימלט:

ע. פיינברג-סרני:
המושבים רוצים להקים במסעף הכוח מרכז
קהילתי שיכלול גם מרכז חעשייתי, גם מרכז
של בית קירור וגם מרכז חינוכי-חברתי. בחנאים של מדינת ישראל יש
חשיבות ממדרגה ראשונה לכך שהמושבים מגיעים למסקנה שהם רוצים במרכז
כזה. איננו יכולים לומר שרק ענין המיקום הוא הקובע. גם מנהל בית
הספר היסודי ביסוד המעלה, שהוא איש רמות-נפתלי, אמר שלדעתו יש
להקים אח בית הספר לילדי המושבים במסעף הכוח, כיוון שיש שם מרכז;
כל זאת מבלי להיכנס לנימוק של נסיעה נוספת ב-10 קילומטרים, שגם
הוא נימוק קובע לגבי ילדי כיחוח א'.

אינני מתעלמת משלושה המליונים שצריך
להשקיע, אבל מדינת ישראל משקיע כספים רבים כדי לאפשר להורים
לחנך את ילדיהם במסגרת הוצויה להם. המדינה מכירה בכך ורואה בזה
דרך. אינני חושבת שעלינו להתחיל את הסדר בנקודה זו דווקא. זכותם
של אנשי חנוע המושבים לבנות אח בית הספר שלהם במקום הנראה להם,
מה גם שיש להם תוכניות לחינוך מבוגרים באותו מקום. איננו יכולים
למנוע מהם זכות זו בגלל חישובים כספיים.

א. כץ:
כאשר היינו במקום שמענו את יושב-ראש
המועצה האזורית, חבר קיבוץ מעיין ברוך,
שפחה את דבריו כך: הגיונית היו צריכים לקום באיזור שני בחי ספר
אזוריים גדולים, המצויידיים כראוי לרות אח כל חושבי האיזור, כי
מבחינה החיישבותית יש שני אספקטים: צפון עמק החולה ודרום עמק החולה.
כך הוא אמר. הגיונית אי אפשר להתנגד באמת למה שהוא מציע, אבל כפי
שאמר קודמתי יש כאן ענין של זרמים, של חנועות, ויש כאן ענין של
ישראל הראשונה והשנייה. לו היו קמים שני בחי ספר אזוריים גדולים -
ואנחנו מדברים כל הזמן על אינטגרציה - היו לומדים בהם הילדים
טעוני הטיפוח ביותר של קרית-שמונה, ילדים טעוני טיפוח של המושבים
והילדים המטופחים של החנועה הקיבוצית.

ע. פיינברג-סרני:
אתה מערבב אח ענין בחי הספר היסודיים
עם ענין בחי הספר החינוכיים.

א. כץ:
המציאות היא שבאותו עמק החולה נוצר מצב
שבו כל חנועה קיבוצית, לפי האידיאולוגיה
שלה, מקימה לה אח המוסדות החינוכיים שלה. לקרית שמונה, שהיא
הומוגנית מאד, בית ספר שלה, ולכל המושבים, שהם מפוזרים יותר, בחי
ספר שלהם. משלם המסים בישראל משלם עבור כך בצורה זו או אחרת.

אני מוכן להזמין אח חברי הוועדה לבהי
ספר בירושלים - בנחלאות, בקטמון, במושבה הגרמנית, כדי שיוראו באילו
חנאים לומדים בהם. עבורם אין אח שני מליון הלירות. כסף הוא דבר
שאיך להחעלם ממנו, ביחוד כאשר בענין שלנו מדובר באחוז קטנטן של
ילדים וכאשר הנימוק האידיאולוגי ההחיישבותי איננו קיים. אנשי
יסוד המעלה מוכנים למסור אח בית הספר לבעלות חנועה המושבים.

מה יעשה משרד החינוך אם מחר יבואו חמישים
הורים ויאמרו שהם רוצים בזרם חינוכי המחמד בחינוך על בסיס של
אמנות, שהוא חשוב להם לא פחות מהאידיאולוגיה ההחיישבותית והחברתית
של חנועת המושבים?

ח. גרוסמן:
למה אתה מסכים לזרם החינוך הדתי?

א. כץ:
מדוע חימנע זכותם של אותם הורים הנמצאים
להחאוגן על בסיס של חינוך אמנותי? הלא
בצורה זו אפשר ליצור זרמים כאלה יעד אבסורדום.

היו"ר א. רימלט:
מדוע עליך להביא דוגמה זוף תשאל מדוע
קופח חלקם של הורים בירושלים, בתל-אביב
ובמקומות אחרים, שם לומדים ילדיהם בבנינים פסוליים?

א. כץ:
אמרתי גם אח זה.

אני מסכים שיש לחת יותר לילדי הגבול,
לכולם - לילדי מטולה, קרית-שמונה, יראון, יסוד המעלה, שדה אליעזר;
לכולם, אך לא לחלק מהם. ההשקעה פר-קפיטה שם היא גדולה יותר והיא

א. כץ:

צריכה להיות גדולה יותר. לכך אני מסכים בנפש חפצה. השאלה היא: מה הגבול? יש לי הרגשה שעוברים את הגבול. לולא היה בית ספר ביסוד המעלה, לו יסוד המעלה היחה רוצה שיחנכו באידיאולוגיה אחרת, הייחי מבין, אבל אין זה כך. גם אינני יודע מה ההבדל האידיאולוגי בין יסוד המעלה ושדה אליעזר. יסוד המעלה היא מושבה חקלאית. אין זו חדרה או רחובות, שהיו מושבות לפני ארבעים שנה.

על הוועדה להחליט שבהשקעה קטנה ממשיכו לקיים את בית הספר ביסוד המעלה.

אינני פוסל את הרעיון של מרכז חינוכי. אדרבה, יוקם שם בית הספר התיכון במתכונתו הפורמית, המחייב יותר מחקנים, יותר מעבודות.

נ. אליעד: זה קיים בכפר בלום.

א. כץ: מה שקיים בכפר בלום לא יספיק בעוד חמש שנים. כאשר המושבים יצטרפו להקים עוד בית ספר חינוכי, יקימו אותו במסעף הכוח.

נ. אליעד: אני רוצה להזהיר את חברי הוועדה מהתפשות לתיאוריה המחלמח ממציאות קשה הנוגעת במקרה זה דווקא לישראל השנייה. מדוע עלינו לשלול מאוחס מושבים, שהם כאמור ישראל השנייה, אותה זכות שנותנים ללהבות-הבשן? מדוע ילדי להבות הבשן ושמיר אינם יכולים ללכת אפילו לאיילת-השחר ולומדים בבית? השאלה איננה רק שאלה של הובלת הילדים, זו שאלה חינוכית. אני יכול להגיד שבעיני זה משונה, אך המדינה מכבדת את רצונם של המשקים ומאפשרת להם את בפועל. איך אפשר אם כן לומר לגוף שני: לכם לא? גם אם הנימוק שיסוד המעלה מוכנה למסור את בית הספר לננהולם של המושבים הוא הגיוני, הוא לא ישכנע אותם. הם עצמם סיפרו שלא יכלו לבוא להסכמה, אותם שמונה-חשעה מושבים, באינה מושב יוקם בית הספר ועל כן הגיעו למסקנה של הקמת מרכז לכולם, שיהיה מרכז חברתי, תעשייתי, כלכלי, מרכז ספורט. לדעתי זה דבר מבורך וחשוב מאד, כי ילדים אלה, שהם כולם ילדי ישראל השנייה, זקוקים לאווירה, למסגרת, להווי, לקשר. למה לשלול זאת מהם? האם אפשר לומר שלא קיימת בעיה אידיאולוגית?

קיים גם הנימוק של ההסעה: האם אפשר להעיר את ילדי כיחה א' של כפר יובל בשעה 5.30 בבוקר, כדי להסיע אותם באוטו מאסף, מרחק של 28 קילומטר, עד ליסוד המעלה? לדעתי זו אכזריות

א. כץ: ולהסיע אותם למרחק של 18 קילומטר אינה אכזריות?

נ. אליעד: עד מסעף הכוח המרחק 13 קילומטר. ההבדל בין 28 קילומטר ל-13 קילומטר הוא עצום.

מה נעשה אם יבואו אנשי דיסון, אנשי רמות נפתלי ואנשי כפר יובל וידושו שיהיה להם בית ספר שלהם? עשינו זאת בבית-יוסף לגבי 40 חלמידים בלבד, למדות שממול ממש אפשר היה להיכנס לבית ספר אחר.

היו"ר א. דימלט: שם היתה בעיה של מגמת אחרת, מגמה דתית.

נ. אליעד: בבית יוסף הגענו למסקנה שמוטב לתת להורים את מה שהם מבקשים, גם אם זה יעלה קצת יותר כסף למדינה. לא כדאי לתת לאנשים אלה, ביחוד מוקע זה, את ההרגשה שאינם יכולים להשיג את מה שהם רוצים.

עצם ההתארגנות של המושבים להקמת המרכז במסעף הכוח היא דבר חשוב. האם נאמר להם שדבר, שהם רואים בו מפעל חיים, אינו שווה? עלינו לעודד את האמביציה שלהם.

היו"ר א. דימלט: מה אתה מציע?

נ. אליעד: האצעה שלך נראית לי.

נ. אליעד:

לא הייתי מייעץ שנסיח אותם להקים בית ספר משלהם, אך אם הם נאבקים על כך, יש לאפשר להם להקים אותו.

ועוד דבר: אל נשכח שבידם מכחבים חחומים על ידי משרד החינוך, בהם הוראה לבנות את בית הספר. האם המדינה שלנו אינה נותנת ערך להחחיבויות של משרדים?

היו"ר א. רימלט: לפי הצעתי ההוראה לא מחבטלת.

נ. אליעד:

נכון, אבל לי מפריעה ההצעה להקפאה של שלוש שנים. שנתיים נראה לי יותר. לא אתנגד אם יאמרו שיש להקפיא את המצב לשנתיים מחוץ רצון לבדוק את האפשרויות.

א. ורדיגר:

יש לפעמים מצב שכולם צודקים. גם בענין זה צודקים כולם. בישיבה המשותפת עם אנשי המושבים לא שמעתי את הנימוק האידיאולוגי במפורש, גם לא ראיתי את ההסכמה האידיאולוגית בין אלה שישבו ליד השולחן, כך שלא זו הסיבה. הנקודה העיקרית היא בעיית המרחקים והבעיה שהאנשים רוצים בית ספר טוב יותר, מטופח ומסודר יותר. דבר זה הוא לגיטימי ומוחזר להם לדרוש אותו, מה גם שאלה הם אנשים היושבים על הגבול.

אני מוכרח לומר שאני מחפלא על ששר החינוך והתרבות, לאחר כל השתלשלות העניינים, מסר פתאום את סמכות ההכרעה בענין זה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. בדברים אחרים אינני מרגיש שהשר מוסר בקלות את ההכרעה דווקא לוועדה זו. משרד החינוך והתרבות מסתכן בהבטחת במקרה זה והוא אולי סבור שהוועדה יכולה להוציא אותו מן הסבך.

אני מציע שהוועדה תקבל את הצעה היושב-ראש, בחיקון אחד: הקפאה לשלוש שנים לא למען דחיה נוספת, אלא כדי לא להעמיס עכשיו על חקציב משרד החינוך עומס נוסף, שעה שבמקומות אחרים עדיין דרושה השקעה לשיפור מצב בחי הספר. הקפאה לשלוש שנים תוך החלטה ברורה שהוועדה רואה את חביעת המושבים כצודקת. בחקופה זו יוכלו להכין ולחכנן את בית הספר, ובחום החקופה להילקס לפעולה עם חקציב מסודר, עם תוכניות מוכנות.

א. רוזאל-נאור:

לפי החרשמותי ממה שנאמר - ואני מצטער על שלא יכולתי להשתחף בסיוור - הבעיה אינה ברורה כל כך: קיים בנין, המתאים לכל הדעות לשמש כבית ספר. הבנין נמצא באחת המושבות הוותיקות ביותר. מה פסול יש לרכז שם את ילדי המושבים? איזו אידיאולוגיה יכולה להפריע? זוהי מושבה כפרית שלא הפכה למקום חעשיה. מדוע השדות הללו של יסוד המעלה, הספוגים זכרונות, הם פחות מחנכים משדות אחרים? פעם חצבו להבוח: אסור שתא עבודה לא עברית. כיום יש עבודה לא עברית בכל מקום. מה איפוא הפסול, בפרט שמיסודי יסוד המעלה היו חלוצי החלוצים, ראשוני הראשוניים?

אני חושבת שיש בזה אתגר חינוכי עצום לתנועה המושבים ולאנשים במקום. אתר הכל צריך ליצור איזו המשכיות גם כן. אי אפשר שתמיד הדברים רק יתחילו. התחילו ביסוד המעלה, בראש פינה, במספר נקודות בודדות, עכשיו שהעצמנו, שרחבנו, אנחנו חוזרים למושבה שהיא אם כל הסיבה הזאת.

באים ואומרים: אם נתנו ללהבות הבשן, מדוע לא להם גם כן? ייתכן שמוכרחים היו לתת ללהבות הבשן, ייתכן שלא, אך זה כבר נעשה. אנחנו יודעים שיש גם זרמים מתחת לפני השטח; אנחנו יודעים שמה שמקודש בעיני חלק מסויים של ההתיישבות אינו מקודש בעיני חלק אחר שלה, ויש ישובים של השומר הצעיר שלא ילכו לדבר שלום אם מישהו אחר. אבל זו אינה יכולה להיות סיבה המחייבת להמשיך דווקא בשיטה זו.

אי אפשר לנפנף בדגל הזה של ישראל השנייה. אינני רואה בזה את האינטגרציה הציונית ולאומית. אנחנו צריכים לשאוף שמישראל השנייה, השלישית, הרביעית, חיווצר ישראל. לא יכולים להשתמש בנימוק האומר: אם לא תיתנו להם, יגידו - "פנחרים" עליך. אינני אומרת שצריך לבוא לבני אדם בגזירות, אבל צריך לנסוח להגיע להבנה.

א. רזיאל-נאור:

על כך שמשרד החינוך הבטיח ולא קיים:
שלושה מליונים אינם דבר של מה בכך, ביחוד כאשר אין פה ענין של פיקוח נפש. אין כאן מצב שאם לא יוקם בית ספר לא יהיה לילדים היכן ללמוד. יש בית ספר ביסוד המעלה, ועל כן אין זה הכרחי להוציא את שלושה מליון הלידות האלה. אל תשכחו שגם הנחלאות, גם שכונת החקוה, גם כפר סלמה ועוד מקומות שייכים לישראל. יש בירושלים כיתות שהן פסולות בחכלית הפסול, ואין חקציב לא רק כדי לבנות בנין חדש, אלא כדי להחזיקן מחיצות או כדי להרוס קיר על מנת להגדיל את הכיתה.

פחאום יש שלושה מליון לירות משום שיש איזה שהוא רצון ליצור אידיאולוגיה מסויימת. היינו פעם בסיוור בכפר-בלום; התרשמתי מבית הספר, מן האווירה, אך היה דבר שצדק לא רק את אוזני, אלא גם את נפשי. היה זה כאשר אמרו: "אנחנו צריכים לבנות להם חדר אוכל מיוחד". "להם" - לילדים הבאים ממושבנים דתיים. אינני רואה שילדי המושבים הם הילדים הרצויים והאהובים כל כך דווקא במקום שאליו רוצים לשלוח אותם.

יש שם נסיון מפואר, מדוע את צריכה להטיל בו דופי?
ע. פיינברג-סרני:

אמרחי שמאד התרשמתי מבית ספר זה, אבל גם התרשמתי מהערה זו, כי ברור לי שהם לאו
א. רזיאל-נאור:
דווקא רצויים כל כך.

לדעתי בית הספר ביסוד המעלה יכול וצריך לפתור את הבעיה. אין שום סיבה שחצדיק הקמת בית ספר נוסף.

אשר למרכז שרוצים המושבים להקים? זהו מפעל חשוב, ותבוא עליהם ברכה, אבל בו הם יכולים להקים את בית הספר החיכון או את חטיבת הביניים או את ההמשך למבוגרים, כי זה עדיין לא קיים.

ד. עובד:
אני מצטער על שלא הצלחתי להשתחף בסיוור בגליל, כי הייתי רוצה להראות לכם כיצד לומדים שם תלמידים מתחח לעצים, כיצד לומדים תלמידים בחדרים לא נוחים, חדרים המזיקים לבריאות, חדרים שנלקחו בשכירות.

אני מקווה שהוועדה תבקר בהקדם בכפרי המשולש, על מנת שאוכל להראות לכם איך מחולק שם בית ספר שלם בין כמה חדרים המפוזרים בין כל חלקי הכפר - דבר הגורם לבזבוז זמנם של המורים. המצב במגזר הערבי קשה מאד, ועל כן אני מזמין אתכם לראות את הפגמים האלה בעיניכם ולהחליט.

מ. ידיד:
לו הייתי יודע שביסוד המעלה לא קיים בית-ספר והשאלה היא אם להקים אותו במסעף הכוח או ביסוד המעלה, לא הייתי נכנס כלל לויכוח. אבל המצב אינו כך. ביקרנו במקום וראינו בית ספר חדיש, מסודר ויפה. אינני רואה צורך להקים בית ספר חדש, כאשר ברור שאותו בית ספר שכבר קיים יעמוד בעוד שנה שנתיים ויק מחלמידים. אינני חושב שיש להשקיע כספים בהקמת בית ספר נוסף כאשר במדינה יש עדיין עשרות ומאות כיתות שאינן דאיות ללימוד. מסיבה זו אני מצטרף להצעה להקפיא את החוכניות לשלוש שנים. חוץ שלוש השנים הללו נוכל לראות את התפתחויות.

ח. גרוסמן:
כל נימוק הוא לגיטימי, פרט לנימוק אחד, כאשר מטילים על מישוריים להטיל, מבחינה פוליטית, את האחריות לכך שבירושלים יש בחי ספר בבנינים לעושים. באותה מידה אפשר להטיל על מישור אחו את האחריות לכך שבגליל העליון ישבו ילדים במקלטים. זוהי דמגוגיה. אינני יכולה לקבל את הנימוק שבכך שיחבנו 3 מליון לירות למושבים כדי להקים עבורם בית ספר, בכך נקפה את ילדי הנחלאות.

היושב-ראש אמר שאיננו רואה הבדלים אידיאולוגיים. אני רואה את ההבדלים, ואם כי לאוכל, כך בביתנו. בכלל זאת יש משהו בגו. לגיטימי שיהיה על כך ויכוח. על כל פנים אינני רוצה להיות פסקנית. אני רוצה לשקול את הדבר.

הנימוק הגיאוגרפי הוא נימוק שאין לזלזל בו. להוביל ילדים מכיתה א' מרחק של 28 קילומטר - שזה המרחק בין נהריה לחיפה - הוא דבר שאיננו מחטיל של הדעת. יש להתייחס אליו כאלו

ח. גרוסמן:

אזוריים, גם של חנועה המושבים, ומכסימום המרחק הוא 10 קילומטר.

דבר שני: אינני יכולה לזלזל באמביציה של המושבים שם באיזור. אין זה דבר של מה בכך. אנחנו מכירים מושבים אלה - ונכון שזו ישראל השנייה - על המחדלים שבחינוך בכל מקום ומקום.

היו"ר א. רימלט: בנין עוד לא פחר בעיות פדגוגיות.

ח. גרוסמן: אם זה מפעל שלהם והם רוצים להתמודד עם אחגר חינוכי, הרי זה נימוק שצריך לשקול אותו.

לי נראה שלדחות זאת עכשיו, יהיה זה פגם. יחד עם זאת אני מציעה לא לקבל את ההכרעה בישיבה של היום.

אשר לקיבוצים: לא הייתי מעוררת ענין זה, אבל חבר-הכנסת כץ עצמו אמר שאפשר להביא דברים עד אבסורדום, וזה למעשה מה שהוא עשה. החינוך המשותף זו אידיאולוגיה חינוכית לא פוליטית. זה אחד האכספורימנטים המקובלים, המלבבים והמסקרנים בכל העולם ולא בישראל בלבד. האם אפשר לומר שאין בו שום דבר מיוחד? חינוך זה קשור עם פנימיה, עם תוכנית חיים מן הבוקר ועד הערב. האם אפשר לומר שזה מעין שגעון של מישהו כמו הרצון לחינוך מוסיקלי? זה אחד הערכים של מדינת ישראל, אין זה פחאום אחר ורצה למחוק אותו?

ז. הרמן: אני מוכרחה להודות שכאשר בודקים את הבעיה מבחינה רציונלית לפי המיפוי, צריך

היה להשתמש בבית הספר ביסוד המעלה, אבל מכיוון שדיברו על אידיאולוגיה, הייתי רוצה להתייחס לאידיאולוגיה מסוג אחר, שדורך כלל נוחנים לו מס שפחיים. כוונתי לפיחות קהילתי. יסוד הגישה של הפיחות הקהילתי הוא העזרה העצמית. כלומר, במקום להכתיב לאנשים מלמעלה מה עליהם לעשות, להביא את האנשים לשלב כזה של התקדמות שחיה להם המוטיבציה והיכולת להכריע בעצמם. לכן לאחר מה ששמעתי באחי לידי מסקנה שאם מתגלה רצון כזה, אם יש אנשים המוכנים להשקיע ולעבוד במפעל כזה, הרי שאני מוכרחה לתמוך ברצונם ולברך אותם על יוזמתם. כל אחד מחברי הוועדה בדודאי מכיר איזה מבנה מפואר, שעל החלטתו הוקם, לפי מיפוי, מלמעלה, והוא עומד ריק מפעולה משום שהאנשים לא היו מוכנים ומסוגלים לנצל את המקום. כאן יש לנו מצב הפוך, וצריך לעודד זאת.

ש. לויין: אני מחקשה להביע דעה, כי לא ברור לי

מה צריכה הוועדה להחליט. אם הובאה בפנינו שאלה בעלת אופי עקרוני, יש לי תשובה: אני מחייב בית ספר בכל ישוב. אני חומך בזכותם של הורים לתת את ילדיהם בהתאם לרצונם. כל מי שמדבר על ויסות ממלכתי, יודע שלמעשה ויסות זה אינו קיים בערים הגדולות, ואני יכול להביא דוגמאות רבות של הורים שדשמו את ילדיהם באיזור רישום שלא היו שייכים אליו. מה שמוותר לאזרחים בנוה-שרת ובשכונות אחרות של חל-אביב, מותר בדודאי לחושבים של המושבים ביישובי הספר. כאשר עומדת לפנינו השאלה העקרונית אני סבור שלא רק שזו זכותם המוחלטת של ההורים, אלא שיישוב-בלי בית ספר הוא ישוב פגום; בדודאי כאשר מדובר בבית ספר יסודי - ואני רואה אותו במתכונתו הקודמת - שאז הוא סם חיים לישוב.

השאלה העומדת היום לפנינו היא מסובכת מכיוון שהיא כרוכה בפירוק בית ספר קיים בישוב, שרק הזכות שמו מעוררת סנטימנטים, שגם בהם אין לזלזל. אם השאלה היא אם יש לתת לכך עדיפות מבחינה כספית, הייתי משיב: עדיפות מבחינה תקציבית, זה לא.

לסיכום: אם תעמוד השאלה העקרונית, אחמוך בזכות המושבים להקים בית ספר בהתאם לרצונם. אם תעמוד השאלה אם משוד החינוך והחרבות צריך היום, בחש"ג, להקציב את האמצעים הדרושים לכך, קשה יהיה לי להשיב. עלי לדעת מה התוכניות האחרות באותו אזור, ומאיזה מקום ילקח אותו כסף שיושקע במטרה זו. אני מבקש שיוגדר מה השאלה העומדת בפנינו.

היו"ר א. רימלט: השאלה העומדת על הפרק היא אם להחזיל מיד בבנין בית הספר במסעף הכוח או אם להקפיא את התוכנית לשלוש שנים.

היו"ר א. רימלט:

נצטרך לקיים ישיבה נוספת בענין זה רק לשם הצבעה. הישיבה חתקיים ביום ד' הבא בשעה 11.30.

ב. בעיית בית הספר כי"ח במחנה-יהודה

נשמע היום את דבריהם של נציגי המשלח, שלא הספיקו לדבר בישיבה של אחמול.

ד. נוס:
כמדומני שהחבר שמעוני, יושב-ראש הוועד הציבורי למען זכוונת-נחלאות, וכן החבר שבחאי שלמה, יושב-ראש הוועד ההוריים של כי"ח, הביעו כבר בקווי יסוד את דעתם וכאבם על הנעשה בבית הספר כי"ח, ולא נותר בידי לחדש מאומה. ברם, הורשו נא לי להביע מצידי ולהבהיר שלוש נקודות, אשר לדעתי הן חשובות ביותר לתפישת הבעיה היגעה ששמה בית הספר כי"ח.

אומר בגלוי, כי הצטערתי צער רב אחמול בראותי כי הדברים אשר הושמעו על ידי חברי הוועד הציבורי מתפרשים והולכים על ידי אי אלה חברי ועדת החינוך והתרבות, נציגי משרד החינוך והתרבות ונציגי הסדרות המורים שלא כהלכה. בטוחני שהדבר נבע לא מהצגת הדברים על ידי הטוענים, אשר כאבו את הנאמר על ידם, ולא חלילה על ידי הצגת הדברים של אחדים מן הנוכחים בפורום מכובד זה, אלא פשוט בחוקף הנסיבות והסיבות אשר הבעיה יצרה והולידה אותן.

הנני עובר לנקודה הראשונה והיא - שינוי דמותו החינוכית של בית הספר. ניתן היה לחשוב לכאורה, מתוך הדברים שנאמרו, כי המאבק על דמותו החינוכית של בית הספר מחולקת ומתמקד אך ורק סביב דמות אחת ויחידה - מנהל בית הספר. ניתן היה לחשוב בטעות כי נמצאו לו למנהל, חס ושלום, אויבים בלב ובנפש אשר כל כוונתם להחנקם בו אישית ולמרו אר חינו. למותר יהיה לציין כי המאבק אינו נגד מנהל בית הספר כאדם; המאבק הוא למען בית הספר כמוסד אשר ישא בכבוד את החואר בית הספר ואשר בו חתחש סוף סוף העטיה החינוכית האמיתית, אשר לה זכאים מכוה החוק והמוסד תושבי שכונת נחלאות.

הסיבה אשר בגינה קיבלה בעייתנו בטעות גוון אישי כביכול, שורשיה מובנים. מקצועות ותפקידים יש בחברה אשר בהם האישיות והמקצוע כרוכים זה בזה ושזורים האחד ברעהו ללא יכולת הפרדה. היושבים הנכבדים בוועדה זו יודעים טוב ממני כי מעמד המורה והמתנך בכלל ומעמד המנהל בפרט כלולים בקטיגוריה זו, ואין דרך יעילה, כפי שאין נוסחה בדוקה, להפריד בין אישיותו של המתנך והמנהל ובין ישותו המקצועית כפדגוג. עד כמה כרוכים האישיות והמקצוע זה בזה יעיד הפתגם המפורסם האומר כי: "אורה חינו של מתנך הוא חלק מהאינוונטר המקצועי שלו." הפתגם נוקט בדרך קיצונית, שכן אורה חינו של מתנך אינו מענייננו, אולם אורה ניהול המוסד אשר בפיקוחו, זה בהחלט מענייננו.

הפועל היוצא הוא כי אין כמעט כל אפשרות להביא לידי שידוד מערכות במוסד חינוכי ויחד עם זאת לנסות ולהתייחס אל המורים בכלל ואל ההנהלה בפרט כאל "טריבוניל", שאין לפגוע בו ובמעמדו. אינטרס מקצועי צר מסוג זה אינו מוסיף כבוד למקצוע ההוראה. למותר להוסיף כי יש בתי ספר שתדלו זה מכבר לשאת את החואר הנכבד - מוסד חינוכי, ולעומתם ישנם גם ישנם עוד מנהלים אשר בחוקף אישיותם נהפכו הם עצמם למוסד. לצערנו מתייחס בית הספר כי"ח לקביעה הראשונה.

הנהלה המכבדת את עצמה ואת המקצוע צריכה להסיק את המסקנות במקרה של כשלונות ומחדלים, אחרת אין חברה אנשי חינוך אלא פועלי חינוך - ביטוי זה, אם אינני טועה, הוטבע על ידי הסדרות המורים - שכן רמת הלימודים נמוכה, מחדלים פדגוגיים וחברתיים למיניהם בחוך כוחלי בית הספר הם ענינם הישיר והבלתי אמצעי של ההנהלה וחבר המורים. אחריותה של ההנהלה והצוות הפדגוגי במקרים הנזכרים לעיל היא כמעט טוטאלית וכוללת. בענין זה כמדומני קשה יהיה למצוא פשרות.

הנני עובר לנקודה השנייה: תפקידו העיקריים של בית הספר. אומר אך בקיצור נמוץ, כי החברה חופסת את המוסד החינוכי כמטרה וכאמצעי גם יחד. בית הספר כמטרה משמש מרכז לעטיה ולפעילות חינוכית פור אכסלנס; פעילות המשתדלת להביא את החלמיד לידי אינטגרציה והרמוניה אינטלקטואלית ורוחנית כאחת. ברם, בצד מטרה נעלה זו כשלעצמה

ד. רוט:

ממלא בית הספר פונקציה נוספת פרגמטיה-הועלחנית. בסופו של דבר בית הספר הוא המוסד שבו מקבלים התלמידים את הכלים הדרושים להשתלמות גבוהה יותר. בצד ההכשרה לצאת אל חיי חברה תקינים ולהימנע כאזרחים הגונים בין אזרחיה. כמדומני שבשתי משימות עיקריות אלה, אשר למען נוצר בית הספר בכלל, נכשל המוסד שבו אנו דנים.

כמטרה נכשל בית הספר כי"ח, כיוון שביקש לחלוטת את עדין אנו לגילויי פעילות אנטי חברתית ואנטי חינוכית: עישון, משחקי קובייה, מעשי ביונות, המגיעים לידי הפגנת אלימות ואף סטיות מין במקרים הקיצוניים. כל אלה פרצו ופורצים חדשים לבקרים עקב אוזלת יד מוחלטת של האחראים במוסד. מבחינת האמצעי נכשל בית הספר כי"ח לא פחות, באשר אין בכוחו להעניק לבוגריו כלים נאותים - לא להמשך התקדמותם בשלבי החינוך הגבוהים יותר ולא להתחלת חייהם כאזרחים קונסטרוקטיביים ופרודוקטיביים בחברתנו.

על מנת שלא אראה חלילה כבדאי בעיניכם אשחמש בשתי אסמכתות: האחת - אסמכתה חיה ונאמנה על כולנו, והרי לפנינו מר ורטהיים, יושב-ראש ועד ההורים הארצי. בכמה מביקורינו בבית הספר כי"ח ראה הוא עצמו, כמו עיניו, את המחרש מבחינה חינוכית וחברתית בין כותלי המוסד. האסמכתה האחרת, המתייחסת לחוסר יכולתו של בית הספר להקנות כלים נאותים להמשך התפתחותם של חלמידיו, נמצא בידי.

בדף זה אספתי כמו ידי, יחד עם עוד עובד קהילתי, את הנתונים הבאים - הנתונים סופקו על ידי השירות הפסיכולוגי של העירייה - ואביא לפניכם את הבולטים שבהם: מתוך 80 בוגרי כיתות ה' בבית הספר כי"ח יש בידינו תמונה ברורה לגבי 61 תלמידים. לגבי 19 הנתונים אין עדיין תמונה ברורה כל צורכה, ויש חשש כבד כי אחוז גבוה מהם אינו לומד ואף אינו עובד; נקל איפוא לשער מה מעשיהם.

לגבי 61 תלמידים יש כאמור תמונה ברורה: בשנת תשל"ב למדו בין היתר - 15 תלמידים בבית אלישבע; 3 ב"עמל" ו-1 ב"ב"ב; 3 ב"ברנדייס"; 4 בבית הספר החקלאי בעין כרם; 8 בחוות הנוער; באורט חניכים 5; בבית צעירות - 2; בבית ספר "לפידות". לאחר שנה שללימודים החלה הנשירה.

יש כבר בידינו נתונים על מספר התלמידים מבין אלה שהזכרנו, שימשיכו בלימודיהם בשנת תשל"ג, ומתוך כך אנחנו יכולים לדעת על מספר הנושרים, והוא: בבית אלישבע נשירה של 4 תלמידים מתוך 15; ב"עמל" נשירה של חלמיד אחד מתוך שלושה; ב"ברנדייס" נשירה של 2 תלמידים מתוך 3; בבית הספר החקלאי עין כרם נשירה של חלמיד אחד מתוך 4; בחוות הנוער נשירה של חלמיד אחד מתוך 8; באורט חניכים נשירה של 2 מתוך 5.

כלומר 11 תלמידים נשרו מתוך 61, אולם כאמור יש עוד 19 תלמידים אשר לגביהם יש להביא בחשבון אחוז של נשירה, ונראה שאף אחוז גבוה עוד יותר בגלל חוסר הימצאותם במוסד כלשהו ובגלל חוסר כרססח בשירות הפסיכולוגי. יוצא איפוא כי באומדנה זהירה נוכל לספר על נשירה המתבטאת ב-25%, ואולי אף יותר, של בוגרי כי"ח.

לסיכום: כאשר השחמש הוועד הציבורי למען זכרונות-נחלאות - בהתייחסו לעתידם של בוגרי כי"ח - בביטוי "נידונים להיות חוטבי עצים ושואבי מים" הרי בכך לקולא דן אותם ולא לחומרה, שכן חוטבי עצים ושואבי מים במסורת העבר שלנו היו אנשים אשר עבדו אח רבוחיהם מתוך שמחה, ואילו אנן נזהר מאד מאד שלא נדון את בנינו, חלילה, להיות חוטבי עצים וזעמים ושואבי מים מתוסכלים.

הוועד הציבורי למען זכרונות-נחלאות פונה אליכם, חברי ועדה נכבדים, תוך מיצוי מלא של כל מהלך אפשרי לפתרון הוגן של הבעיה. הקהילה כולה מצטרפת בבקשתה ליישוב מהיר של הסכסוך.

מר ורטהיים:
שמענו את העובד הקהילתי, שהוא איש החי את חיי השכונה, יודע את העובדות, את הפרטים על גודלם של הילדים העוזבים את בית הספר כי"ח. קשה להטיל פא אשמה על אדם מסויים. אולי האשמה מוטלת על כולנו. מי שמסתובב בשכונות ירושלים ורואה את מספרם הגדול של חלמידי בית הספר, שהם עדיין במסגרת חינוך חובה, המסתובבים בחוץ. שואל: מי אחראי לכך שאתם ילדיה יהיו

מ. ורטהיים:

במסגרת שמחייב החוק? בתחילה שנת הלימודים ואיחי חוץ סיבוב בעיר גנים
20-30 תלמידים המחוצצים בשכונות. כבר זה נותן חמונה על המצב
בשכונה הנמצאת רחוק מן המרכז, אך במרכז המצב חמור הרבה יותר.

כל מי מאתנו שעקב אחר החינוך בגולה
יודע שהחינוך שנחן בית ספר "אליאנס" בגולה היה על רמה. אפשר היה
להניח שאם "אליאנס" מעונינה בבית ספר על שמה בארץ-ישראל, חישמו
גם פה הרמה. כבר לפני שנים נוכחנו לדעת שהמצב אינו כך. נכון ששפת
החובה בו היתה צרפתית ותלמידים שרצו להמשיך את לימודיהם החקשו
להתקבל לבתי ספר אחרים כיוון שלא למדו אנגלית. בית הספר שיכול היה
לשרת אותם היה בית ספר כי"ח. אם אנחנו עוקבים אחר אחוז הילדים
שהמשיכו מ"אליאנס" דרך כי"ח אנחנו יכולים לראות שהאחוז ירד. אם
בתחילה היה בית ספר כי"ח מאוכלס בעיקר בתלמידי "אליאנס", הרי השנה
לומדים ממנו רק שניים-שלושה תלמידים, או אולי חמישה-ששה. מספר זה
מדבר בעד עצמו.

מי שרוצה להיות מעודכן, צריך לראות מה
נעשה בשכונות; צריך לראות את משחקי הקוביות, את משחקי הקלפים
ולהגיע למסקנות. השנה היחה לנו קייטנה לימודית שלישית בבית ספר
אוסישקיין. אלה הם ילדים שעדיין לא מוזגנו עם גימנסיה רחביה, אבל הם
קוראים לעצמם ילדי גימנסיה רחביה. זו הקייטנה השלישית הנעשית יחד
עם הנהלת בית הספר, כדי להכין אותם לחינוך. בשנה שעברה היה הנושא -
הכנה לסקר, על מנת להכין אותם לאותן שעור מתח, והצלחנו לעזור לילדים,
כך שהמוצע של העוברים הגיע ל-50%. אם בגימנסיה רחביה היה אחוז
העוברים 98%, הרי ילדים אלה, שהם שכנים לילדים הלומדים באליאנס, והם
כולם על טהרת הנחלאות, הגיעו ל-50%. כלומר, האחר, השכנות עשו את
שלהם.

המנהלים בבית ספר כי"ח החלפו לפני שלוש
שנים. מנהלת בית הספר שיצאה, אמה כבר אז: אני מדגישה שיש ירידה
רצינית בבית הספר. יש שינוי באוכלוסיה, חסר לי כוח אדם בהוראה
ואני מחקשה משנה לשנה. פה אני רוצה לציין שהשנה קיבלנו בכל נקודות
החורמה מנהלים צעירים: במוסדות, ברמת אשכול, ברוממה, בקריית-יוסף.
בכל אותם מקומות מנהלים צעירים, הבאים מאותן שכונות והעושים עבודה
יוצאת מן הכלל. יש אמנם מנהלים ותיקים עם רמת השכלה גבוהה יותר, אבל
באותם מקומות דרושים מנהלים היודעים להשליט סדר ומשמעת. למנהל לא
עוזרות כל ידיעותיו שעה שאין לו את הכוח ואת האפשרות להשתלט על
הילדים; ואנחנו מדברים בילדים הקשים ביותר. ברגע שאין משמעת בבית
הספר, אין כבוד כלפי המוסד, נעשה לו עוול ואז קורה מה שקרה בבית
ספר כי"ח.

ייחכן שהמנהל הוא אדם שמאד משתדל, אבל
כאשר באחי לבית הספר ראיתי שם ילדים המשחקים בקוביות בבית השימוש,
משחק בכסף; היה עלי לקחת ילד שנפצע בקטטה שהיתה בין ילדים. בית ספר
זה מושך סביבו את כל ילדי ירושלים שאינם מבקרים בבית הספר. נשאלת
השאלה אם עדיף שאנשי השכונה יפנו למשרד החינוך, לעיריית ירושלים,
להסתדרות המורים ויבקשו בשפתם לשנות את פני הדברים, או שעדיף להמחין
טיקרה מה שקרה במוסדות, ומה שקרה שם קרה גם בגלל חולשת בית הספר.
מצב גרוע יותר מהתעוררות של "הפנתונים" מתוך השכונה הוא המצב שאותם
נערים שאינם עובדים ולומדים מתדרדרים לפשיעה, נעשים רוצחים, משחמטים
מן הצבא - אחוז נוצר שאנחנו רואים אותו בכל פינות העיר.

ועד ההורים מחפש את הדרך ומבקש את
עזרתכם והשפעתכם במציאת פתרון מהיר לבעיה. עד עכשיו הצלחנו למנוע
מאנשי השכונה את השבתת בית הספר, אבל אם לא נצליח לעצור בעדם,
קיימת סכנה של החמוטטות, ואז אני יודע מי ידליק את המדורה, אך אינני
יודע מי יכבה אותה. אנחנו מקווים שמחדר זה תבוא החלטה מעשית לשנות
את פני הדברים. אין לנו מטרף לפגוע ביוקרתו של מישאו. מטרחנו היא
אחת: להיטיב לילדים ולהורים בבית ספר זה.

היו"ר א. רימלס: שאלות חברי הוועדה.

ש. לוין: נציג ועד ההורים קרא לסייע לו במציאת פתרון מהיר. מה הפתרון שאחם מציעים?

מ. ידיד: לפי הדברים ששמעתי ולפי החומר שבו עיינתה מסתבר שיש ועד הורים נוסף. השאלה: איזה ועד הורים מייצג את בית הספר? האם ידוע לוועד ההורים המרדכי של השכונה?

מ. ידיד!

של ועד נוסף? ייתכן שמחר נקבל פניה נוספת של ועד ההורים השני, שהוקם, כפי שאומרים, על ידי מנהל בית הספר.

נ. אליעד:

אני מסיר את כובעי בפני אלה הלוחמים
כה יפה - ולא חשוב לי הסגנון - כדי
לעזור לילדיהם ללמוד; ואני אומר זאת גם לנציגי ועד ההורים המרכזי.

אתמול אמרתם שיש לצמצם את כיתוח א'
שיש להעביר את כיתוח ז' ושיש לתת חוספות, כמו כן אמרתם שהמנהל
מפריע. לא שמעתי שאתם דורשים את החלפת המנהל. לא הבינותי גם
מדוע הדברים אינם מתבצעים.

מה הצעדים המעשיים, שאנחנו יכולים
להמליץ עליהם כדי לעזור לכם למלא את בקשותיכם?

מ. ורטהיים:

היו מקרים בירושלים שהסתיוגנו מדמות
האדם שניהל את בית הספר, ושם המלחמה
היחה הרבה יותר קלה. אני משוכנע שמי שהעמיד את האיש כמנהל בבית
ספר זה, עשה עוול לו ולילדיו. הסגן שמונה למנהל הוא אדם הנמצא
שנחלים לפני פרישה. סגן זה מטפל בענייני משמעת, אבל הילדים אינם
נשמעים לו. בבית הספר לא קמה למעשה דמות היכולה להטיל מרות על
הילדים הקשים הנמצאים בו. פירושו של דבר שאותם ילדים הרוצים ללמוד,
גם הם אינם לומדים. אנחנו חייבים להעמיד שם דמות צעירה, כמו
במוסדות, כמו בקריה-יובל, שתהיה מסוגלת להתמודד עם הבעיה הקשה
של מחנה-יהודה. אינני יודע את מי צריך להזיז: על כך תחליטו אתם.
לדעתי יש לאפשר למנהל זה לנהל בית ספר דגיל. לבית ספר כי"ח יש
להכניס שני אנשים צעירים, שכוחם אתם ושעדיין יכולים להתמודד עם
ילדים קשים.

אשר לוועד ההורים: במשך שנים לא היה
בבית ספר זה ועד הורים. קשה היה לי להזיז אותם לפעולה. אם באיזורים
כאלה מתחילים ההורים לפעול, סימן שהמצב הוא יותר מגרוע. שלושה
חודשים לפני סוף הלימודים קיבלתי פתאום רשימה של ועד הורים חדש,
שאינה חתומה על ידי היושב-ראש, מן המנהל. שאלתי את המנהל: האם
ועד חדש זה נבחר בהתאם לחוקי משרד החינוך? השיב המנהל: בשלב
ראשון כן. למה הכוונה? בכיתוח נבחרו ועדי כיתוח חדשות ומתוך הרשימות
שקיבל המנהל בחר ועד הורים חדש. אמרתי לו: את זה אי אפשר לקבל.
כיוון שנציגי הוועד נבחרו על ידי בית הספר, הוועד לא חוקי. מה
יהיה השנה אינני יודע. אני מחאר לעצמי שיש אפשרות להקים ועד מחתרה,
אך אינני יודע אם אנחנו רוצים בזה. אותי לא מעניין ועד ההורים, אלא
בעיית הילדים. אחר הכל כולם בדעה שהילדים חשובים יותר מדברים צדדיים.
אם נפתור את בעיית בית הספר לא יהיו שני ועדי הורים.

ה. שמעוני:

ועד הורים צריך להיבחר על ידי ההורים
ולא על ידי המנהל. את הוועד הזה בחרו
ההורים, את הוועד שהוא בחר המנהל. שיטתו של הוועד הוא פשוטה:
להסביר שהמצב טוב. הם כבר פירטמו הודעה שהכל טוב בבית ספר כי"ח.

מר ברגסון שאל מדוע חכינו שתיים-עשרה
שנה נרק אחר כך החעוררנו. לא החעוררנו קודם כי להורים לא היה פה.
כעת יש להם פה וסוף סוף לוקחים על עצמם האנשים את המעמסה של
החנגשות עם המנהל, ועבורם המנהל הוא דבר מה גדול מאד - המנהל יכול
להתנקם בילדים ובהורים בקלות; לפברק ציונים ולהשאיר ילדים - ואין
זהיר יותר מן העני, כי הוא חושש לאבד את המעט שיש לו.

לשאלת חברי-הכנסת אליעד מה אנחנו מציינים:
אנחנו רוצים שיהיה יותר טוב. איך עושים שיהיה יותר טוב? את זה
צריכים אתם לדעת. לנו ידוע רק שבבית הספר כי"ח וע מאד. כבר לפני
חמש שנים ידוע היה על המצב. בדרך פרוייקט נחלאות נאמו שהמצב בכי"ח
חמור שבחמוריים. אנחנו עוים לכך כבר חמש שנים, אך מנסים לשים לנו
טיח בעינינו. מה עושים? אינני יודע. אנחנו רק יודעים שבמקום בו
שינו את המנהל, במקום שיש הנהלה העוה למצב, במקום שיש מורים טובים
ויש השקעה, במקום כזה יש גם חוצאות טובות. ראינו זאת בבית ספר
אוסישקין, בבר-אילן, ב"אורה חיים", ששם אותה אוכלוסייה, אותן משפחות,
אותם ילדים.

ח. שמעוני:

מדוע אנחנו טוענים כלפי המנהל? כי אינו רוצה שייעשו שינויים, וזאת מכל מיני סיבות. אינני יודע איך יכול אדם לחבוש שני כובעים; אתמול אמרתי שאיך לנו מאבק עם משרד החינוך והתרבות, כי בישיבה שהיחה לנו עם מר ברגסון אצל מר גדיש נאמרו דברים אחרים על ידי מר ברגסון. באותה ישיבה הוא אמר כי הוא עז למצב, שהמצב בבית ספר כי"ח הוא גרוע, והציע להחליף את המנהל. איך אפשר להתכחש לכך? איך אפשר לפזר טיח? אנחנו לא יודעים כנגד מי לכוון את העניין. חשבנו שמשרד החינוך והתרבות מסכים, שעיריח ירושלים מסכימה.

אנחנו דורשים את ההבטחות שהבטיחו לנו: אנחנו דורשים לראות את האינטגרציה בבית ספר כי"ח. אנחנו דורשים אח מימוש ההחלטה שנתקבלה עם מר ברגסון - לעשות שינויים וצינויים, לרבות קיום כיחה א' אחת. רק אחמול החבר לנו שהולחנו אותנו שולל. בשעתו הובטח לנו כי לא חשוב היכן תהיה הארשמה, כיחה א' תהיה רק אחת. יש לי על כך סיכום חתום עם ראש העיר. נאמר לנו שיחרר הילדים יחולקו בין בתי ספר אחרים. אנחנו דורשים שכיחה ז' תוצא לבית ספר עין-כרם, כפי שהובטח לנו, כדי לחזק אותה. נאמר לנו שכאשר ייבנה בית הספר על שם פולה בן-גוריון יהיה חלק מאיזור הרישום שלנו במקום זה. אנחנו רוצים שזה יקויים. נאמר לנו שתיבדק רמת המנהל והמורים וכי ייעשה שינוי יסודי. מר ברגסון אמר אתמול שלא היה חמריץ שלא ניחן לבית ספר כי"ח - יום לימודים ארוך, תוספת מורים. אם כל כך טוב, מדוע כל כך דע?

הבאתי את העניין בפני ההנהלה הארצית של העדה הכורדית, משום שחלמידי כי"ח הם ברובם בני העדה הזאת. העדה הכורדית יכולה להתארגן בדיוק כמו הסקדרות המורים.

היו"ר א. רימלט: בלי איומים, בבקשה.

ח. שמעוני:

מוחר לנו לשבות על מנח ללחון. מותר לנו לשבות כשם שמוחר להסתדרות המורים. זוהי זכות לגיטימית. לא השחמשנו עדיין בזכות זו, ואנחנו גמחחוששים מכך, כי אם ניצור התנגדות לבית ספר זה גם השינויים ההדרגתיים לא יוכלו להיות.

אל חולחנו אותנו שולל. כבר חמש שנים עושים זאת. אנחנו מבקשים מכם, חברי הכנסת: הפעילו את השפעתכם על מנח שהגורמים הנוגעים בדבר יעשו הכל כדי להציל את הילדים. כל מה שחתליט הוועדה נקבל, אך אנא בדקו את המצב. כבר לפני שנתיים הצענו ועדת חקירה, אך משרד החינוך והתרבות שאל: מה פתאום ועדת חקירה? לאחר מכן הביאו חוקר מן המשרד שחקר וראה את הדברים.

ש. שבחאי:

ועד ההורים החדש מייצג את בית הספר ולא את ההורים, כיוון שחבריו לא הועמדו לבחירה. בישיבה שקיימנו עם ועד ההורים המרכזי בירושלים נתקבלה החלטה לשלוח מכתב אל מר בוליצר, מנהל בית הספר, שבו נאמר: "בעקבות המכתב שקיבלת מיושב-ראש ועד ההורים בבית הספר כי"ח מיום 12.3.72 אנו מודיעים לך שהחוק מחייב המשכיות ועד ההורים הקיים משנה חולפת עד סוף שנת הלימודים, כולל חופש הקיץ, עד שייבחר בצורה דמוקרטית, בהתאם להוראות המנכ"ל משנת 1955, ועד חדש". העתקים ממכתב זה שלחנו למנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות, מר פלד, למר ברגסון, למר גדיש, למר שיפטן.

היו"ר א. רימלט: אני מודה לכם.

הוועדה תביע את דעתה בפני משרד החינוך והתרבות. אל חשביחו את הלימודים. תנו לוועדה עשרה ימים. לטפל בכך.

ג. ברגסון:

אשר לטענה שחלו שינויים בעמדת משרד החינוך והתרבות, שהבטחנו כביכול להחליף את המנהל ואחר כך חזרנו בנו: אני אישית, בשיחה שקיימתי עם האנשים, הסברתי שגם אילו וצינו להחליף את המנהל אין זה עניין פשוט. נעשה אמנם צעד מצידי בכיוון זה, אך המנהל לא קיבל את הצעתי. לה היו מספיק נימוקים לפטר אותו, לא היינו מנהלים אתו משא ומתן, אבל האישי הזה ניהל בית ספר טעון טיפוח בטל-שחר הרבה מאד שנים. במשורה הנוכחית הוא יושב זו השנה הרביעית.

נ. אליעד:

בן כמה הוא?

ג. ברגסון:

בן 60.

נ. אליעד:

זה לא גיל מחאים לניהול בית ספר כ"ח.

ג. ברגסון:

אינני יודע אם גיל הוא קנה מידה לילדים אלה או לא.

היו"ר א. רימלט:

הוא יכול להיות רקטור באוניברסיטה, אבל לא מנהל בכ"ח.

ג. ברגסון:

אבל לא מפאת גילו. גיל איננו קנה מידה.

לא היו נימוקים מספיקים לפטר את המנהל, אם לא מביאים בחשבון את הקונפליקט האישי הקיים בין העסקנים לבין איש זה.

אשר למה שהובטח לפני חמש שנים: לגבי אינטגרציה - הסברתי מדוע אי אפשר היה לעשות שם אינטגרציה. הובטח שיוכנסו שינויים, ואמנם אנחנו מכניסים בהדרגה שינויים - בית הספר קטן השנה ב-100 תלמידים. הובטחה כיתה א' אחת, אלא שיש עובדה שעלינו להביא אותה בחשבון: בין הנרשמים לכיתה א' אובחנו על ידי החחנה לשירות פסיכולוגי של העירייה 18 ילדים שאינם בשלים לכיתה א'. עבור אותם 18 ילדים פתחנו כיתה נפרדת, במקום שיחזרו לגן לשנה נוספת. כלומר יש כיתה א' אחת רגילה וכיתה א' שניה לילדים אלה. נכון איפוא שאין כיתה א' אחת, אבל אינני סבור שבין כיתה א' אחת או שתי כיתות א' תלוי גורלו של בית הספר.

מעולם לא הובטח להוציא את כיתות ז' מבית הספר. אתמול הסברתי שנסינו לנהל משא ומתן על הסעת הילדים של כיתות ז' לבית הספר עין-כרם. יש פנים לכאן ולכאן - אין זה חד משמעותי שזה טוב יותר. בסופו של דבר לא יצא הדבר לפועל.

בדבר ההבטחה לבדוק את רמת המורים: את זה אנחנו עושים באופן מחמיד. ההערכה הכללית שלנו היא שהמצב בבית הספר אינו מניח אתהדעת, אבל מכאן ועד התמונה שצוירה על ידי הדוברים המרחק רב.

היו"ר א. רימלט:

אני חושב שגם אתם לא תגידו שמצב בית הספר כ"ח כפי שהוא - על ההתקדמות ועל המשמעת שבו - מניח אתהדעת. לפי מה ששמעתי והתענינתי זהו בית ספר פרובלימטי, ומכיוון שאי אפשר לפזר את התלמידים באמצע השנה, יש צורך לשפר ולשקם את בית הספר.

הייתי רוצה לשאול: האם לא טוב היה להקים ועדה - ואינני מתכוון לוועדת חקירה - שחפשי דרכים כדי לשפר את מצב בית הספר? לי נראה שרצוי היה להקים ועדה כזו שחיה מורכבת מנציג משרד החינוך והחברות - יכול להיות מפקח - נציג העירייה, נציג הסדרות המורים. כאמור, לא תהיה זו ועדה לבדיקת המנהל או המורים, אלא ועדה שתקבע עובדות מהיטוב ומה לא טוב בבית הספר ומהן הדרכים לשיפור המצב. על ידי כך גם אפשר יהיה להשיג תקופה של רגיעה, כי העניין הוא באמת רגיש.

מר שרגא:

אני רוצה להביע את דעתי מחלקת החינוך של העירייה בנושא זה. אנחנו רואים את העניין כחמור ואין לנו ביחס לכך כל ספיקות. במשך שלוש השנים האחרונות הלך המצב בבית הספר והתדרדר. הפתרונות שיכולנו להציע הם פתרונות אדמיניסטרטיביים בלבד ולפיכך הצענו לצמצם את מספר התלמידים בשתי צורות: על ידי צימצום איזור רישום ועל ידי הוצאת כיתות ז'. הסיבה שהניעה אותנו להוציא את כיתות ז' מבית הספר היא אחת: הנהלת בית הספר איננה שולטת בתלמידים. בשנה שעברה, כאשר חלק מכיתות בית הספר היו חפופות על ידי ילדי בית ספר "בית הילד" נחלנו בחופעות לא רגילות: שולחנות וכסאות נזרקו מן הקומה השלישית על ידי ילדי "בית הילד" שהיו בקומה הראשונה. הצענו אז שומר על חשבון העירייה, אך הנהלת בית הספר נפגעה מכך. היפשונו כל דרך שבה ניתן יהיה להבטיח את שלומם של ילדי "בית הילד". אני יכול להוסיף דברים כהנה וכהנה כדוגמה לכך שהנהלת בית הספר איננה שולטת בבית הספר.

מר שרגא:

לזכותו של משרד החינוך והתרבות אני חייב להגיד, שניתנה חוכמה העשרה. לא חסכו בחקציבים ואמצעים אחרים, אבל כאשר בבית הספר אין אווירה לימודים אי אפשר לנצל את האמצעים שמעמידים לרשות בית הספר.

ש. לויין:

הערה כללית: אני חושב שאנחנו עומדים עכשיו במדינה בפני מגיפה של נסיונות מצד הורים וקבוצות הורים, באזורים שונים ובשכונות שונות, להתערב בדבר שנחשב עד עכשיו לסמכותו הבלעדית של משרד החינוך והתרבות. העניין של ב"ח ספר כי"ח איננו עניין יחיד. לו הייתי יכול לדון על עניין כי"ח במבודד, ייתכן שהייתי נוקט עמדה פשרנית. נראה לי שכל פירצה בעניין זה תקרא לשורה ארוכה של קבוצות מאורגנות או הנמצאות בדרך להתארגנות. כבר בימים אלה יש סכסוכים על רקע כזה, ואני יודע על ארבעה מקומות. אסור לנו להתעלם מן האספקט הציבורי הכללי. השאלה היא שאלה אזוריות, שאלת המדינה, וועדת החינוך והתרבות של הכנסת צריכה להחליט אם באמת היא חושבת שיש לאפשר לכל קבוצת הורים - לפעמים ועד הורים, לפעמים לא ועד הורים, אלא התארגנות של הורים - להחליף את המנהל כאשר הוא לא מוצא חן בעיניהם או להחליף מורים, ועוד באמצע שנת הלימודים.

משום כך אני מציע שוועדת החינוך והתרבות תאמר בעניין זה דבר ברור: אין הוועדה מוצאת את עצמה מוסמכת להביע דעה אם המנהל הוא טוב או רע. זה עניינו של משרד החינוך והתרבות, ואם יש להורי תלמידי בית הספר כי"ח טענות נגד המנהל, יפנו את הטענות אל משרד החינוך והתרבות. משרד החינוך והתרבות חייב לבדוק ועליו להביע את דעתו.

אינני מתנגד לבחירת ועדה שתבדוק את המצב, אבל גם אז צריך הדבר להיעשות בצורה בה לכל הגורמים הנוגעים בדבר תהיה אפשרות להחבטא בפני הוועדה.

אם נכנסנו לעניין צריך לאפשר לנו לשמוע בפורום זה גם את נציגי ועד ההורים השני וגם את נציגי המורים והנהלת בית הספר.

היו"ר א. דימלט: ייתכן שיכולה לפרוץ מגיפה, כפי שאמרתי, אבל מגיפה זו מתגברת על ידי התעלמות מבעיות קיימות. אם לא מאתרים את הסכסוך ונותנים לאש להתלבות, מתפתים גם אחרים לכך. חודה שבעניין כי"ח יש בעיה, ונציג מחלקת החינוך של העירייה אמר דברים ברורים. אינני רוצה על סמך דברים אלה לקבוע החלטה, כי לא נחליט היום, אבל איננו יכולים כוועדת חינוך להתעלם מבעיה של הפקדת ילדים. תיאורית ייתכן שההנהלה בבית ספר איננה טובה. יכול אדם להיות מנהל מצויין בבית ספר ברמת-גן, אך לא יוצלח בשכונת החקוה, כי לכך דרושים כישורים אחרים.

לא הייתי מציע שאוחה ועדה תהיה ועדה לשמיעת עדויות, אלא ועדה לשיפור המצב בבית הספר. לא במקרה הצעתי שיהיה בה גם נציג של הסתדרות המורים, שהוא קודם כל מורה ואחר כך חבר הסתדרות המורים. הבעיה איננה בעיה של עוד חוג ועוד שעה בבית הספר, הבעיה היא באווירה הלימודיים.

ג. ברגסון: הייתי מציע שכוועדה זו יהיה גם איש חינוך.

היו"ר א. דימלט: בהחלט.

ש. לויין: אינני מתנגד לוועדה, אבל אני חושב שהחלטה על הקמת ועדה צריכה להתקבל לאחר שנשמע את דברי הצדדים האחרים המעורבים בעניין זה, לפחות למען הצורה הנאה.

ז. הרמן: אני רוצה לתלוק על דבריו של חבר הכנסת שלום לויין: אני בעד הקמת ועדה, אך נגד הזמנת הגורמים השונים, כי הדבר רק עלול להחריף את הוויכוח.

אני מאד מצטערת שמדובר על מגיפה של התערבות ועדי הורים. אני אישית חושבת שאנחנו צריכים לכוון על עצם העובדה שההורים לוקחים חלק ודואגים לנעשה בבית הספר. חמיד דאגנו בגלל האדישות המוחלטת שגילו ההורים, עכשיו התעוררו סוף סוף, ומה ששמענו מצדיק באמת את הדעה שמהו חולה באורך בית הספר.

מר מגן:
הענין הוא פשוט: בית הספר הוא למשה פונקציה של טיב התלמידים שם. כיוון שהתלמידים הטובים עזבו את בית הספר הזה, נוצרה בעיה. מכאן, או שנזרים בחזרה תלמידים טובים או שנפזר את בית הספר. אלה המלים שאמרת בוועדת ירושלים לפני חמש שנים. כל עוד בית ספר כי"ח היה בית ספר אזורי שבו למדו תלמידים מכל האזורים - תלמידים שהודיעו וצו בלימוד השפה הצרפתית - בית הספר היה סביר. ברגע שזה נפסק ונשארו רק הרובד של מחנה יהודה התחילה ההתדרדרות. בית ספר כי"ח הוא בית ספר פרובלימטי השוכן בלב השוק, על כל הריחות, הצחנה והביוב. כל ועדה שחשלהו לשם חמצא חוך עשר דקות את המסקנה הפשוטה ביותר: לפזר את האוכלוסיה. אלא שדבר זה בלתי אפשרי, כי אין לאן. בדקנו זאת הרבה פעמים. הוועדה גם תאמר בוודאי מה ששכח מר שרגא להזכיר, שבתוכנית העיריה לבנות במקום החדש יחידות דיוור, שמהן תיפתח העזרה הראשונה.

א. רוזיאל-נאור: דובר על כך בישיבה של אתמול.

היו"ר א. רימלט: יכול להיות שאם הוועדה תגיד לפזר את בית הספר נלחם שזה ייעשה, כי הינון ילדים פרובלימטיים דווקא והצלחם הם דבר שבעדיפות ראשונה.

לחבר-הכנסת לויין: איננו מסתמכים על מה ששמענו היום ואחמול. אנחנו מייעצים למשרד החינוך והתרבות למנות וועדה על סמך האינפורמציה של המשרד ושל מחלקת החינוך של עיריית ירושלים. מה שאמרו האנשים אינו בשלב זה אלא חומר. אין הוא משמש אסמכתה לא לנו ולא לוועדה שתקום. אותה ועדה חבוא לשני ועדי ההורים וחשמע אותם; חשמע את המנהל, את הסגן, את המורים. אנחנו נסתבך אם נחחיל בכך. שמענו את מפקח המחוז, את מפקח בית הספר, את עיריית ירושלים ודי לנו בכך כדי להציע למשרד החינוך והתרבות למנות ועדת בדיקה לשיפור המצב בבית הספר.

ג. ברגסון: אני מקבל את ההצעה.

נ. אליעד: אני רוצה לשאול את מפקח בית הספר: האם באמת בית הספר הוא רק פונקציה של הילדים ולהנהלה אין בכך ולא כלום, ולמורים אין בכך ולא כלום? פה, בוועדת החינוך והתרבות, אנחנו יכולים לצפות ממפקח בית הספר ליותר מזה. הנה שמענו שבבית הספר בר-אילן ובעוד בחי ספר שבהם אותה אוכלוסיה הענינים מאורגנים ומסודרים טוב יותר. האם אפשר לומר שבית הספר הוא רק פונקציה של התלמידים? בשבילי זו עובדה שבית ספר איננו פונקציה של ילדים בלבד, אלא קודם כל פונקציה של מורים, של הנהלה.

מר מגן: לא אמרתי שבית הספר הוא פונקציה של ילדים בלבד.

נ. אליעד: אנחנו מדברים על נושא מיוחד ומחייחסיים אליו, וכשבא מפקח ומחייחם לאותו נושא אין זה מספיק שיאמר כי בית הספר הוא פונקציה של הילדים שבו. אני לא מקבל זאת.

אני מסכים עם חבר-הכנסת לויין לגבי שמיעת שאר הצדדים. גם אחמול אמרתי שההרגשה אינה טובה כל כך כאשר מדברים על אדם שאיננו במקום. אני מסכים עם הוושב-ראש שעלינו להחלם ממה שנאמר, אבל הואיל וחברי הוועדה ישבו, שמעו ויצאו עם משקע מסויים לאחר כל מה ששמעו, ההגינות מחייבת להעתר ולהקדיש עוד זמן לשמיעת שאר הצדדים. הוועדה שיקים המשרד תחחיל מיד בעבודתה ואנחנו נמשיך לשמוע את הצדדים, כהצעה חבר-הכנסת לויין.

לחבר-הכנסת שלום לויין: נדהמתי לשמוע את המילה מגיפה. הוגשתי הרגשה נפלאה אחמול והיום כאשר שמעתי את האנשים. אם קיים מצב שבו זורקים בבית הספר שולחנות מן הקומה העליונה אל הקומה התחתונה והנהלה אינה משתלטת, יש לתח ציון לשבח להורים שאינם נוחנים למצב זה להימשך.

א. רוזיאל-נאור: אמח שבלימוד העבודה הסוציאלית המודרנית רואים כמהלך נכון את התארגנות האנשים למען מציאת פתרון לבעיותיהם הם. אבל גם בכך לא סגיי. ההתארגנות איננה הכל וגם איננה ראש לכל. אמנם היינו עדים כאן לחופעה של התארגנות, אבל אינני יודעת מה מאחורי התארגנות זו.

א. רוזאל-נאור:

מצד אחד ראינו באופן ברור ביותר שכל מה שקרוי דרך ארץ ויחס לבית הספר ולמנהל - על כל זה אבד הכלה בשכונה הזאת, וזאת אני אומרת מבלי לקבוע מי אשם.

אנחנו לא משמחת העובדה שההורים נמצאים בחוץ יורה וותחת. יכול להיות שבתוך היורה הוותחת הזאת יש נטף אחד של דאגה לילדים, אבל יש שם אינטרסים חברתיים, שגם אם הם ששונים, הרי הם היוצרים את התסיסה. יכול להיות שגם אם הם חושבים באופן עצמאי ומחפשים דרכים, הרי למעשה הם כלי שרת בידי אילו שהם דחפים.

המצב בבית הספר הוא גרוע מאד, וכך גם מצב האנשים בשכונה. צריך למצוא דרך, קודם כל כדי להרגיע. לא הרגעה לשם הרדמת העניין, אלא הרגעה כדי להתחיל לטפל בשורש הבעיה. כמי שמכירה את ירושלים הרבה שנים ידוע לי שמצבו של בית ספר אליאנס היה תמיד מיוחד וקשה במינו. הייתה תקופה קצרה יחסית של הטבה, כאשר הייתה עליה גדולה מצפון אפריקה ובאו משפחות שהיה להן יחס ללימודים ושילדיהן למדו שם צרפחית. ההורים ראו בכך גם דרך לקליטתם החברתית וגם דאגה לתרבות שהם הביאו אהם. אבל זאת, כאמור, הייתה תקופה קצרה ביותר. מצבו של אליאנס היה תמיד צגום וקשה מאד. השכבות החברתיות הקשות ביותר למדו בבית ספר זה.

שורש הבעיה הוא במצבה של האוכלוסיה ולא רק במצבם של התלמידים. לאוכלוסיה כל כך קשה וכל כך נענה צריך לשלוח את מיטב הכוחות. אי אפשר להשאיר אותם כך. הפתרון איננו יכול לבוא מתוך סימטאות השוק. הפתרון מוכרח לבוא על ידי שיקול וישוב הדעת. הצעתו של היושב-ראש היא טובה מאד: מינוי ועדה של אנשים מטעם משרד החינוך והתרבות - ועדה שיהיה ברור שאנשיה אינם מצדדים בזכותו של אחד הצדדים, אלא שהחינוך איכפת להם בראש וראשונה.

צריך שהוועדה תיכנס לפעולה מיד. לפנייה יופיעו כל אותם ועדים וידברו את דבריהם, אבל עליה לבדוק את העניין בדיקה יסודית ויחד עם זאת גם מהירה, כדי לא לחת לעניין להשתחות. מסקנות הוועדה צריכות להיות מחייבות לגבי משרד החינוך והתרבות.

אני מבינה שיש מצב שאי אפשר לומר למנהל: קום ולך. אבל אי אפשר שהמנהל ירגיש את עצמו מבוזר בחוץ בית הספר משום שהצליח במקום אחד. בבית ספר זה אפשר בקלות להיכשל. צריך להביא אותו לידי כך שיאמר: רוצה אני, ואם איננו רוצה, יש למשרד החינוך והתרבות אוטוריטה שהוא צריך להפעיל אותה, כי ככל שהמצב נמשך התוצאות הרסניות יותר ויותר.

א. כץ: להרכב הוועדה שהוצע אני מציע לצרף גם איש מוסד אקדמאי וגם איש של

ועד ההורים המרכזי.

ג. ברגסון: ועד ההורים המרכזי איננו גוף בכלל.

א. כץ: בין השאר הכוונה שלנו היא למנוע פעולות דרסטיות בבית הספר, כמו השבתת הלימודים. אם הרכב הוועדה שהוצע יקבל על דעתם של האנשים, אינני מתעקש על הצעה, אבל יכול להיות שיאמרו כן גם הם רוצים להשתתף, ואז עדיף בעיני שישתתף נציג ועד ההורים המרכזי ולא נציג / ועד ההורים של בית-אספד.

דבר שני: יש לבקש ממשרד החינוך והתרבות להגביל את העבודה לזמן מסויים כדי לא ליצור מתח.

אשר להצעת חבר-הכנסת לויין: לשם מה להקדיש ישיבה נוספת כדי לשמוע את מי שלא ביקש להופיע בפנינו? הוועד שהופיע בפנינו שלח פניות ובקשות. ההנהלה לא שלחה שום פניה. אם ישלחו, יחליט היושב-ראש מה לעשות.

היו"ר א. רימלט: נזמין כל אחד שיבקש לבוא.

ג. אליעד: האם לא מקובל שחבר ועדת החינוך והתרבות יהיה בוועדה כזו?

היו"ר א. רימלט: אני מציע שלא יהיה בוועדה חבר ועדה החינוך והחובות. זו תהיה ועדה מקצועית של מומחים ולא ועדה ציבורית.

נ. אליעד: האם חדע על פעולת הוועדה?

היו"ר א. רימלט: נבקש ממך ברגסון שימסור לנו דין וחשבון כעבור שלושה שבועות.

ג. ברגסון: יש בדעתי לערוך בבית הספר מבחנים של הישגי הילדים. שלושה שבועות לא יספיקו אם רוצים באמת לרדת לשורש הענין.

היו"ר א. רימלט: אם רוצים שחיה רגיעה אי אפשר לומר שהוועדה חסיים את עבודתה לאחר זמן של ארבעה שבועות.

ג. ברגסון: אני מסכים.

ש. לויין: כשדיברתי על מגיפה התכוונתי לנקיטת אמצעים שהם על סף האלימות.

אני מבקש לפחות למען הצורה הנאה, שהיושב-ראש יודיע גם להנהלת בית הספר וגם לוועד ההורים השני, שהחקיים בוועדה דיון בנושא בית הספר כי"ח וכי יוכלו להופיע בפני הוועדה.

היו"ר א. רימלט: ברשות הפיקוח אודיע על כך להנהלת בית הספר, אך לא לוועד ההורים השני.

ש. לויין: אני מתכוון למנהל בית הספר, שהושמץ פה ושבגנחו נאמרו דברים שונים.

היו"ר א. רימלט: בכדי לשמור על כבודו של אדם אני מבקש את מר ברגסון שיודיע בשמי שדנו על בית הספר ושנחנו מציעים ועדה בדיקה. לא קיבלנו כעובדה שום האשמה. המנהל יופיע בפני ועדה המומחים ויגיד את אשר עם ליבו.

הישיבה ננעלה בשעה 13.15